

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) โดยศึกษาความสัมพันธ์และความสามารถในการพยากรณ์ของความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมจัดการปัญหาต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และความรู้สึกแปลกแยกของบัณฑิตว่างงาน

ประชากร

ประชากร คือ บัณฑิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับของรัฐบาลในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่จบการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2541 – 2543

สำหรับเหตุผลที่เลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มนี้ เนื่องจากว่าจากสถิติของสำนักงานนโยบายและแผนอุดมศึกษา รายงานว่ามีสัดส่วนของบัณฑิตที่จบจากสาขาวิชาสังคมศาสตร์ที่ยังว่างงานอยู่สูงที่สุดเมื่อเทียบกับสาขาวิชาอื่น ๆ และที่เลือกสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเนื่องจากว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับการคาดหวังและยอมรับจากสังคมในการป้อนจำนวนบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ จากการสำรวจเมื่อปีการศึกษา 2541 พบว่ามีบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์จำนวนทั้งสิ้น 4,141 คน

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยขั้นแรกทำการจับฉลากจากสถาบันอุดมศึกษาจำกัดรับของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 6 สถาบัน ทำการสุ่มสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้มาจำนวน 3 สถาบัน สำหรับขนาดของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (อ้างใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538) เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยจากประชากร 4,141 คน จึงต้องใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย จำนวน 354 คน ที่ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% และ

ความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% แต่เนื่องจากการเก็บข้อมูลบางส่วนได้ใช้วิธีการติดต่อทางไปรษณีย์ซึ่งอาจได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวนน้อย ดังนั้นจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็น 500 คน เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่พอเพียง

ในการเก็บข้อมูลได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 500 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 379 ชุด แต่ภายหลังได้ตรวจแบบสอบถามทั้งหมดที่ส่งกลับคืนพบว่า มีแบบสอบถาม จำนวน 11 ชุด ที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ จึงไม่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัย จึงทำให้เหลือแบบสอบถาม จำนวน 368 ชุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.6 ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจึงมีจำนวน 368 คน ซึ่งเป็นขนาดที่เหมาะสม

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์
2. พฤติกรรมจัดการปัญหา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 มิติ คือ
 - 2.1 พฤติกรรมจัดการปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา
 - 2.2 พฤติกรรมจัดการปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์
3. ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง
4. ความรู้สึกแปลกแยก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบวัด 5 ฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ สถานะ การศึกษา ปีการศึกษาที่สำเร็จ และสถานภาพการทำงาน
2. แบบวัดพฤติกรรมจัดการปัญหา เป็นแบบวัดพฤติกรรมจัดการปัญหา (Way of coping) ของ Folkman et al. (1986 อ้างใน รังสิมา หอมเศรษฐี, 2542) สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดของ Lazarus and Folkman (1984) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 พฤติกรรมจัดการปัญหาแบบมุ่งแก้ไขปัญหา (Problem - focused coping) ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 กลุ่ม คือ การเผชิญหน้าปัญหา (Confrontive coping) ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ และการวางแผนแก้ไขปัญหา (Planful problem coping) ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ

2.2 พฤติกรรมจัดการปัญหาแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์ (Emotional - focused coping) ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 กลุ่ม คือ การออกห่างจากปัญหา (Distancing) ประกอบด้วย 6 คำถาม การพยายามควบคุมตนเอง (Self controlling) เป็นข้อคำถาม 7 ข้อ การแสวงหาการสนับสนุนทางสังคม (Seeking social support) เป็นข้อคำถาม 6 ข้อ การรับผิดชอบต่อปัญหา (Accepting responsibility) เป็นข้อคำถาม 4 ข้อ การคิดและการกระทำที่หลีกเลี่ยงปัญหา (Escape - avoidance) เป็นข้อคำถาม 8 ข้อ และการประเมินซ้ำในทางบวก (Positive reappraisal) เป็นข้อคำถาม 7 ข้อ

ลักษณะของการตอบแบบวัดครั้งนี้ให้ผู้ถูกทดสอบคิดถึงเหตุการณ์ที่เป็นปัญหา หรือ ก่อให้เกิดความเครียดในช่วงเวลาที่ผ่านมา และได้ใช้การคิดหรือการกระทำตามข้อคำถามในแบบวัดบ่อยแค่ไหนโดยใช้มาตราประมาณค่า 4 หน่วย ดังนี้

บ่อยมาก	หมายถึง	ได้ใช้เป็นประจำสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
บ่อย	หมายถึง	ได้ใช้บ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
บางครั้ง	หมายถึง	ได้ใช้เป็นบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ไม่ใช้เลย	หมายถึง	ไม่เคยใช้เลย	ให้	1	คะแนน

3. แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ เป็นแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ของ Schutte, et. al (1998) ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณ์ และ วิลาสลักษณ์ ชีววัลลี (2542) มีลักษณะเป็นแบบวัดแบบให้ผู้ตอบรายงานตนเอง ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ที่บรรยายความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ จำนวน 33 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 การประเมินค่าและการแสดงออกของอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ

1.2 การควบคุมอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

1.3 การใช้ประโยชน์จากอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

แบบวัดนี้มีข้อความที่มีความหมายทางลบ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5, 28 และ 33 โดยในแต่ละข้อประกอบด้วยมาตราประเมินค่า 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนสำหรับข้อความที่แสดงถึงความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	คะแนน
เห็นด้วย	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

4. แบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นแบบสอบถามฉบับผู้ใหญ่ของ Coopersmith (1984) ซึ่งแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดย นาทยา วงศ์เหล็กภัย (2532 อ้างใน กนกวรรณ อังสิทธิ์, 2540) จำนวน 25 ข้อ เป็นข้อความที่มีความหมายทางบวก 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4, 5, 8, 9, 14, 19 และ 20 ส่วนข้อความที่มีความหมายทางลบมี 17 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24 และ 25 แบบวัดนี้มีลักษณะเป็น มาตรฐานประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนสำหรับข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

มากที่สุด	4	คะแนน
มาก	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	1	คะแนน

5. แบบวัดความรู้สึกแปลกแยก เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงและเรียบเรียงตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความรู้สึกไร้ความหมาย (meaninglessness) และความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคม (Social Isolation) ซึ่งเป็นมิติด้านหนึ่งของแนวความคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกของ Melvin Seeman (1970, อ้างใน อนันต์ อารยานันท์, 2527) โดยมีข้อคำถามด้านความรู้สึกที่อยากจะปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนฝูง สังคมหรือพี่น้องครอบครัวของตนเอง จำนวน 26 ข้อแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

5.1 ความรู้สึกไร้ความหมาย (meaninglessness) จำนวน 13 ข้อ

5.2 ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคม (social Isolation) จำนวน 13 ข้อ

แบบวัดนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนสำหรับข้อความที่แสดงถึงความรู้สึกแปลกแยก ดังนี้

รู้สึกมากที่สุด	4	คะแนน
รู้สึกมาก	3	คะแนน
รู้สึกน้อย	2	คะแนน
ไม่เคยรู้สึกเลย	1	คะแนน

ในแบบวัดนี้มีข้อความที่มีความหมายทางลบ 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 6, 8, 9, 22 และ 25

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย

1.1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อดูลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2 แบบวัดความรู้สึกแปลกแยก โดยทำการดัดแปลงปรับปรุงและเรียบเรียงจากแบบวัดความรู้สึกแปลกแยกฉบับภาษาไทยของ อนันต์ อารยานันท์ (2527) แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อความถูกต้องของเนื้อหา

1.2 นำแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แบบวัดพฤติกรรมการจัดการปัญหา แบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบวัดความรู้สึกแปลกแยก ไปตรวจสอบคุณภาพภายในของแบบวัด แล้วนำไปให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน คือเป็นนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 50 คนทำ แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha co-efficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด

แบบวัด	จำนวนข้อคำถาม	ค่าความเชื่อมั่น
1. แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์	33	0.82
2. แบบวัดพฤติกรรมการจัดการปัญหา		
2.1 แบบมุ่งแก้ไขปัญหา	12	0.74
2.2 แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ที่เป็นทุกข์	38	0.81
3. แบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง	25	0.72
4. แบบวัดความรู้สึกแปลกแยก	26	0.81

1.3 เรียบเรียงข้อคำถามและแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามขั้นสุดท้ายก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

1.4 นำหนังสือจากภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ไปติดต่อผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและประมวลผลของมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความร่วมมือจากทางมหาวิทยาลัยในการดำเนินการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ

2. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

มีรายละเอียดในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดทั้ง 4 ชุด ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว อันได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ แบบวัดพฤติกรรมการจัดการปัญหา แบบวัดความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และแบบวัดความรู้สึกแปลกแยก ซึ่งได้แนบคำชี้แจง และหนังสือขอความร่วมมือจากทางภาควิชาจิตวิทยา ทำการจัดส่งทางไปรษณีย์ไปยังบัณฑิตตามรายชื่อที่ได้รับความร่วมมือจากทางมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอให้ทางกลุ่มตัวอย่างส่งกลับคืนผู้วิจัยโดยตรง กำหนดเวลาขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ถ้าหากพ้นระยะเวลาแล้วยังไม่มีการตอบกลับ ผู้วิจัยจะส่งหนังสือขอความร่วมมือซ้ำไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์อีกครั้งหนึ่ง

2.2 นำข้อมูลที่ได้รับทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS

วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติแบบบรรยาย (Descriptive Statistics) เช่น ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) พิสัย (Range) เพื่อบรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และอธิบายข้อมูลของแต่ละตัวแปร

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlational Analysis) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 1 และ 2

2.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Step – wise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ 3 และ 4